

projectbeschrijving voor de leerkracht

PROJECT NATUURAVONTUREN

Leerlijn Dans | Thema Verhalen | Groep 3 & 4 | maart 2018

Klaar voor de start?

- ✓ Gebruik de digitale versie van dit project.
- ✓ Download dit document op je computer voor het beste gebruik.
- ✓ We gaan ervan uit dat je kennis hebt van de [opzet van COH](#).
- ✓ Vraag bij de voorbereiding zo nodig hulp aan je interne cultuurcoördinator of je cultuurcoach (laat je informeren over de scholingsmogelijkheden).
- ✓ Bereid het project bij voorkeur samen met je collega's voor (vergeet de vakleerkrachten niet).
- ✓ Een bezoek aan een voorstelling, tentoonstelling of vaste collectie in een Haagse culturele instelling is van grote meerwaarde. Zie [CultuurSchakel](#) voor het actuele aanbod.
- ✓ Nodig als dat lukt een kunstenaar uit die betrokken wordt bij de uitvoering van het project. Zie [CultuurSchakel](#).
- ✓ Bedenk van tevoren bij welke onderdelen je ouders kunt inschakelen.
- ✓ Je mag het project 'op maat maken', mits je de fasen van het creatieve proces blijft doorlopen.
- ✓ Trek voor het hele project zes tot acht lesmomenten van 45 minuten uit.
- ✓ Kijk ook even op de [Facebookpagina](#) van Cultuuronderwijs op zijn Haags voor meer informatie en het gebruikersplatform.

Inhoudsopgave

1. Informatie	2
2. Introductie	3
3. Oriëntatie	4
4. Opdracht: Op pad	5
5. Opdracht: Dierendansen	8
6. Opdracht: Wonderbaarlijke verhalen oer de natuur	11

1. Informatie

Lees ter voorbereiding van de COH-lessen onderstaande informatie over de invulling en het doel van het project en manieren om het project te promoten. Ook zijn hieronder de algemene benodigdheden en de begrippenlijst opgenomen.

Wat doen de leerlingen in dit project?

In dit project met de titel *Natuuravonturen* ervaren de leerlingen dat je met je lichaam en je bewegingen iets kunt vertellen. Deze manier van communicatie wordt al eeuwenlang gebruikt in dansen binnen diverse culturen zoals in de Indiase dans en dans van de Aboriginals.

Op basis van een filmpje dat gemaakt is door twee professionele dansers leren de leerlingen een verhalende dans.....een dans als een jacht in de jungle! Met deze ervaring en inspiratie maken de leerlingen hun eigen dans waarbij geëxperimenteerd wordt met de volgorde van de dans.

De leerlingen bekijken heel goed de bewegingen die dieren maken en naar dansen waarin dieren worden nagedaan. Naar aanleiding van specifieke bewegingen en eigenschappen van specifieke dieren dansen de leerlingen als trotse pauwen, sterke leeuwen en stijve stokstaartjes en komen bij elkaar tijdens de grote dierenvergadering in het bos.

Na de dieren zijn de planten aan de beurt want ook planten bewegen...als ze groeien bijvoorbeeld of als de wind waait. Ze dansen als slingerende planten, bloemen die open gaan en blaadjes dwarrelend in de wind. Ten slotte gebruiken ze alle elementen van dit project om in een groepje een kort natuurverhaal te maken en dit te verbeelden in dans.

Waarom dit project?

Kinderen van deze leeftijd bewegen veel en zijn nog volop aan het ontdekken wat hun lichaam allemaal kan. Daarnaast hebben fantasie en verhalen een belangrijke functie voor kinderen om de wereld te begrijpen en zich ertoe te verhouden. Met dit project ervaren de leerlingen op een speelse manier welke houdingen en bewegingen mogelijk zijn en hoe het is om te bewegen op muziek. Door op jonge leeftijd kinderen op deze manier in aanraking te brengen met dans, ervaren ze hoe fijn het is om zich op deze manier te uiten en de mogelijkheden van het eigen lichaam te ontdekken.

Doelen

In dit project worden bij de Introductie, de Oriëntatie en de Opdrachten steeds twee kennisdoelen en twee vaardigheidsdoelen benoemd. De volgende houdingsdoelen gelden voor het project in het algemeen:

- De leerling heeft een nieuwsgierige houding en is pro-actief
- De leerling kan positief kritisch reflecteren op eigen werk en dat van anderen

Promotie

Het project gaat meer leven als er ook buiten de klas aandacht voor is. Denk na over manieren om het project te promoten.

- Stel ouders op de hoogte van het museumbezoek of de komst van de 🎨 kunstenaar in de klas.
- Maak flyers voor de eindpresentatie en verspreid deze in de buurt.
- Maak foto's of filmpjes van de diverse presentatiemomenten en deel deze via de schoolwebsite, klassenapp of andere kanalen.
- Zorg dat de redactie van de wijkkrant tijdens de presentatie aanwezig is om een stukje te schrijven.

Algemene benodigdheden

Maak gedurende het hele project gebruik van de volgende ruimtes en materialen:

- muziekinstallatie en/of digibord
- digitaal foto- en filmtoestel
- (kleuren)printer
- postervellen en stiften voor de leerkracht om aantekeningen op te maken tijdens gesprekken in de klas
- speellokaal met mogelijkheid muziek af te spelen met voldoende geluidsniveau
- digibord
- danskaartjes. Deze zijn gratis te verkrijgen bij CultuurSchakel via uw cultuurcoach of via emailadres: cultuuronderwijsopzijnhaags@cultuurschakel.nl .

Begrippenlijst Nederlandse taal

Vaktaal

de Indiase dans
de dansgebaren
de fabel
de stop dans
de dansbeweging
praat dansen
de maat (van de muziek)
soepel
statig
trots
stijf
de houding

Algemene woorden

de Aboriginals
ijdel
zelfverzekerd
stoer
trots
soepel
stijf
de fantasie
de volgorde
wonderbaarlijk
het karakter
de tegenstelling

Werkwoorden

wapperen
kronkelen
zweven
drijven
slingeren
wiegen
uitstrekken
voortbewegen
nadoen
uitdrukken
improviseren

2. Introductie

Kennisdoelen

De leerling:

- kent de begrippen wapperen, kronkelen en zweven.

Vaardigheidsdoelen

De leerling:

- kan een klein verhaaltje verzinnen bij een afbeelding;
- kan verschillende manieren van voortbewegen uitvoeren n.a.v. een opdracht van de leerkracht.

Benodigdheden

- geen extra materialen nodig naast de algemene benodigdheden.

Aan de slag in de klas

Maak een keuze uit onderstaande mogelijkheden om het project te introduceren:

Wonderbaarlijke natuur

Bekijk en bespreek het boek: '100 wonderbaarlijke verhalen over de natuur' van Thomas Hegbrook. U kunt inkijskexemplaar hier bekijken:

<http://www.veltman-uitgevers.nl/educatief/2219-100-wonderbaarlijke-verhalen-over-de-natuur-9789048312504.html>

Kies één of enkele afbeeldingen en laat de leerlingen er een klein verhaaltje bij verzinnen.

Fiet

Bekijk het filmpje op You Tube van het boek *Fiet wil rennen* van Bibi Dumon Tak en Noëlle Smit

<https://www.youtube.com/watch?v=85sRsoolfik>

Voor het prentenboek zie: <https://www.queridokinderboeken.nl/boek/fiet-wil-rennen/>

Doe met de leerlingen een stopdans waarbij de bewegingen uit het boek 'Fiet wil rennen' gebruikt worden. Zet de muziek afwisselend aan en uit. Wanneer de muziek uit is staan alle leerlingen zo stil mogelijk. Telkens wanneer u de muziek weer aanzet roept u één van de onderstaande bewegingswoorden, de leerlingen maken bijpassende dansbewegingen:

- lopen met zo groot mogelijk passen
- op je tenen lopen
- tegen de wind in lopen, je komt bijna niet vooruit

- drijven op de golven, je gaat omhoog en omlaag
- kruipen over kronkelpaadjes
- alle kanten op wapperen met je armen of met je benen, met je schouders of met je hoofd.
- kronkelen
- vliegen en zweven

Muziek: Herbie Mann - Soft Winds <https://www.youtube.com/watch?v=FeNnW9JkQVc>

3. Oriëntatie

Kennisdoelen	De leerling weet dat er in een Indiase dans een verhaal wordt verteld.
Vaardigheidsdoelen	De leerling: <ul style="list-style-type: none"> • kan dansbewegingen maken met handen of voeten die duidelijk iets uitdrukken; • kan dansbewegingen van een andere leerling nadoen; • kan met eigen dansbeweging reageren op die van een andere leerling.

Benodigheden

- er zijn geen extra materialen nodig naast de algemene benodigheden

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste oriëntatie-onderdelen: het filosofisch gesprek en het uitvoeren van de eerste opdracht.

Het filosofisch gesprek

Voer naar aanleiding van de introductie een filosofisch gesprek. Stel hierbij (een aantal van) onderstaande vragen:

- Wat doe jij graag in de natuur?
- Zijn er dieren die dansen?
- Kunnen blaadjes van bomen dansen?
- Verteld de natuur een verhaal?

Oriëntatieopdracht

Voer onderstaande opdrachten uit of maak een keuze:

Verhalen in dans

1. Bekijk en bespreek het volgende filmfragment waarin te zien is hoe er met dans verhalen worden verteld. Verhalen in Indiase dans: (de begintekst is bestemd voor oudere kinderen). <https://www.schooltv.nl/video/indiase-dans-een-dans-over-goden/>
Welke dansgebaren vertellen wat?
2. Leg uit dat jullie gaan **Praatdansen** met je handen en voeten:
  - met je handen
 Bespreek met elkaar welke gebaren en bewegingen je allemaal kunt maken, wat ze

betekenen en waar ze voor dienen. Denk aan: zwaaien, wijzen, vermanend vingertje, tellen op je vingers, boksbewegingen, aaien, klappen, krabben.

Laat de leerlingen in tweetallen tegenover elkaar zitten. Op muziek laten ze hun hand 'praatdansen', ze maken verschillende van de hiervoor benoemde bewegingen. Laat ze elke beweging enige tijd herhalen in de maat van de muziek. Eén van de twee leerlingen doet voor, de ander doet na en na enkele minuten wordt er gewisseld.

- Met je voeten:
De bewegingen en geluid van je voeten vertellen ook wat. Stampvoeten doe je als je boos bent, zachtjes sluipen als je niet gehoord wilt worden, snelle renpassen als je ergens snel naar toe of vandaan wilt, schop bewegingen als je heel boos bent op iemand, huppelen wanneer je vrolijk bent etc.
Herhaal de opdracht van hierboven maar nu met voetbewegingen. De leerlingen blijven hierbij op één plek staan.

Muziek: Jabklon *Popi Rondo*: <https://www.youtube.com/watch?v=S3KEdOosLYM>

Dansgesprek

Laat de leerlingen in tweetallen tegenover elkaar gaan zitten. Om en om maken ze één of enkele bewegingen met hun handen, alsof ze iets zeggen tegen de ander. De ander wacht tot degene tegenover hem is 'uitgesproken' en reageert dan met zijn eigen handbewegingen. Alsof ze met elkaar praten maar dan alleen met hun handen. Door te variëren met krachtige, sterke bewegingen, zachte, rustige bewegingen, snelle haastige bewegingen etc. 'vertellen' de bewegingen iets.

Hetzelfde kan gedaan worden met alleen gebruik van de voeten.

Deze opdracht kan zowel zonder als met muziek worden uitgevoerd.

Muziek: Jabklon *Popi Rondo*: <https://www.youtube.com/watch?v=S3KEdOosLYM>

Reflectievragen

- Praat jij ook weleens met je lichaam? Kun je een voorbeeld geven?
- Kun jij iemand anders verstaan wanneer hij met zijn handen praat?
- Heb je ooit eerder Indiase dans gezien? Kun je daar wat over vertellen?.

4. Opdracht: Op pad

De leerlingen leren een verhalende dans aan vanaf een filmpje wat gemaakt is door twee professionele dansers. De dans verbeeldt een soort jacht in de jungle. Aan de hand van deze dans gaan ze eigen dansvarianties bedenken. Deze verwerken ze in een zelfgemaakte dans door te spelen met de volgorde van de verschillende onderdelen.

Kennisdoelen

De leerling:

- n.v.t.

Vaardigheidsdoelen

De leerling:

- kan een dans van een filmpje op YouTube nadoen en uitvoeren;
- kan eigen dansvarianties bedenken naar aanleiding van begrippen uit de dans die aangeleerd is.

Benodigdheden

- losse blanco blaadjes A5 formaat
- tekenmaterialen

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren, presenteren en evalueren.

Onderzoek

Doorloop in deze opdracht onderstaande stappen:

1. Bekijk en bespreek het dansfragment 'Buurman in de Bieb' van Andreas Denk: <https://www.youtube.com/watch?v=7PluxtcK2AA>
2. Laat de leerlingen meedansen met het fragment totdat ze allemaal de hele dans kennen. De dans wordt in het fragment een aantal keren herhaald. De uiteindelijke dans is als volgt: zoeken – door de bosjes – waterplassen – van steen naar steen – pas op! – pijl en boog/speer of zwaard.
Leg niet teveel nadruk op het 'jacht' gedeelte. Voer de dans eventueel uit met alleen pijl en boog en laat de speer en het zwaard achterwege.
3. Laat de leerlingen in het speellokaal naar aanleiding van onderstaande begrippen uit de dans zelf al dansend improviseren waarbij ze de dansbewegingen die ze net hebben aangeleerd kunnen uitbreiden met hun eigen dans ideeën. Laat de leerlingen onderstaande manieren van beweging één voor één onderzoeken en verder uitbreiden:
  - zoeken: kijk je alleen naar rechts en links of ook boven, onder en achter je? Kun je dat in de maat van de muziek, zoals de mannen dat in hun dans, doen?
  - door de bosjes: Hoe kun je nog meer door de dichte bosjes bewegen? Kun je de struiken ook wegduwen met je benen of je rug, kun je er onderdoor rollen of kruipen?
  - waterplassen: hoeveel houdingen op één been kun je verzinnen waarbij je net niet omvalt?
  - van steen naar steen: hoeveel verschillende sprongen kun je verzinnen?
  - pas op! Hoeveel houdingen kun je bedenken waarbij te zien is dat je schrikt? (denk aan groot, klein, laag, hoog, breed en smal)
  -

muziek: Guem et Zaka percussion *L'Abelle*: https://www.youtube.com/watch?v=l_g9K9w4PuQ

Reflectievragen

- Welk verhaal wordt hier verteld denk je?
- Waar zouden deze mannen zijn?
- Zien we allemaal hetzelfde verhaal of zien we verschillende verhalen? Vertel.
- Hoe zou je deze manieren van dansen omschrijven? (vrolijk, stoer, grappig, spannend, swingend?)
- Waarom dansen ze in de bieb denk je?
- In hoeverre is het je gelukt nog meer passende manieren van bewegen te vinden?

Uitvoeren

doorloop in deze opdracht onderstaande stappen:

1. Vorm tweetallen of kleine groepjes. Geef de leerlingen de opdracht van elk begrip een tekening te maken op een los kaartje. Voor de leerlingen die kunnen lezen kan het woord erbij geschreven worden. Zo hebben alle groepjes 6 kaartjes:
Zoeken – door de bosjes – door waterplassen – van steen naar steen – pas op! – pijl en boog.
2. De groepjes gaan nu hun eigen volgorde bepalen van het dansverhaal. Ze leggen de kaartjes in de volgorde die ze willen gaan gebruiken.
Hierna gaan ze de bewegingen bij elk kaartje afspreken. Ze kunnen de dansbewegingen uit de aangeleerde dans gebruiken maar kunnen ook hun zelf bedachte bewegingen uit de onderzoeksfase gebruiken. Ze oefenen met elkaar hun eigen dansverhaal.
Laat de leerlingen waar mogelijk het ritme van de muziek gebruiken om het verhaal dansant te maken.

muziek: Guem et Zaka percussion *L'Abeille* https://www.youtube.com/watch?v=l_g9K9w4PuQ

Reflectievragen

- Is jullie dans heel anders dan de dans die we hebben aangeleerd? Wat is het grootste verschil?.
- Hoe hebben jullie samen de afspraken gemaakt met elkaar?
- Ken je een verhaal uit een film of boek waar deze dans bij zou passen?

Presenteren

Maak een keuze uit onderstaande opdrachten:

- De groepjes presenteren hun dans aan elkaar.
- Laat leerlingen een kort inleidend verhaal verzinnen bij de dans van een ander groepje. Hiermee kondigen ze de dans van dat groepje aan.
- Leer één van de dansen met de hele groep aan of oefen nog een keer de vaste dans van het filmpje. Maak foto's van elk onderdeel van deze dans, 6 tot 8 foto's. Print ze uit en hang ze als een fotoverhaal achter elkaar.

Reflectievragen

- Paste het inleidende verhaal bij jullie dans?
- Bedenk een titel voor jullie gedanst verhaal.
- Wat voor soort verhaal vind je dit: avontuur, grappig, spannend, sprookjes achtig, griezelig?
- Waar of wanneer zou dit verhaal zich afspelen?

Evalueren

Bespreek met uw leerlingen het doorlopen proces aan de hand van onderstaande vragen:

- Hoe vond je het om een verhaal te dansen?
- Wat vind je leuker: een dans zonder een verhaal of een dans met een verhaal?
- Is er iets dat je nog een keer zou willen doen?
- Is er iets dat je niet meer zou willen doen?

5. Opdracht: Dierendansen

De leerlingen kijken naar veel verschillende dieren, hoe deze dieren bewegen en hoe mensen dieren in dans verbeelden. Ze maken een koppeling tussen bepaalde dieren, hun karakters en hoe je daarbij beweegt. Zo gaan ze dansen als trotse pauwen, sterke leeuwen en stijve stokstaartjes. Op de grote dierenvergadering in het bos komen al deze dieren bij elkaar

Kennisdoelen

De leerling:

- kan van verschillende dieren beschrijven hoe ze bewegen;
- kan beschrijven welke karaktertrekken dieren kunnen hebben

Vaardigheidsdoelen

De leerling:

- kan zijn manier van dansen aan laten sluiten bij een bepaald karakter en gevoel door te variëren in kracht, tempo en ruimtegebruik;
- kan lichaamsdelen afzonderlijk bewegen en het hele lichaam totaal bewegen.

Benodigheden

- Eventueel boeken met dierenverhalen

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren, presenteren en evalueren.

Onderzoek

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren, presenteren en evalueren.

Maak een keuze uit onderstaande opdrachten:

- Lees dierenverhalen voor. Bijvoorbeeld:
  - De verhalen van Anansi de spin
http://fairy-tales.clubs.nl/nieuws/detail/1576112_anansi-en-de-schildpad
  - *Vroeg*, Toon Tellegen (over dieren en dansen): <https://vimeo.com/46094774>
- De Aboriginals vertellen in hun dans over dieren. Bekijk het volgende fragment vanaf 1.00min: <https://www.youtube.com/watch?v=9qrWnyJmmBY>
Welk dier hebben deze mannen in hun dans laten zien denk je? Wie kan er een beweging nadoen uit deze dans?
- Bekijk het volgende animatiefilmpje *Calligraphy Animals Animated* van Steve Kirby: <https://vimeo.com/228637268> en bespreek met de leerlingen de verschillen tussen de manieren van bewegen. Zoals:
  - Beweegt een dier langzaam of snel?
  - Beweegt het hele lijf of beweegt het dier ook met een deel van zijn lijf?
  - Wat voor soort bewegingen maakt het dier? (springen, schuiven, trippelen, waggelen e.d.)
- Bekijk enkele dansfragmenten waarin gedanst wordt als een dier en bespreek de verschillen. Uit het ballet *Still life at the Penguin café*:

- *Texan Cangeroo rat*: <https://www.youtube.com/watch?v=-Q1Pvjgg15A>
  - *Zebra*: <https://www.youtube.com/watch?v=uvEUrtGkw0U>
  - De aap:
<https://www.youtube.com/watch?v=GP41Oaaz1Ng&index=4&list=RDuvEUrtGkw0U>
 Uit de musical *Cats*, *Victoria*: <https://www.youtube.com/watch?v=s6Cerx38UZE>
 Uit Ijsspaleis van Andreas Denk: *Penguins*:
https://www.youtube.com/watch?v=FnyjLvwNy_c
- Verzamel afbeeldingen van veel verschillende dieren of maak met de leerlingen een lijst met dieren. Benoem met elkaar telkens twee dieren die een tegenstelling in zich hebben of leg afbeeldingen van tegengestelde dieren bij elkaar. Bijvoorbeeld een mug en een olifant, een schildpad en een haas, een mol en een vogel, Het kunnen tegenstellingen zijn in: grootte, snelheid maar ook karakter, denk aan bv. sluw en naïef.

Reflectievragen

- Hoe kun je in de dans zien welk dier er gedanst wordt?
- Zijn de dansbewegingen precies hetzelfde als de echte dieren bewegingen?
- Kun je overeenkomsten en verschillen noemen?
- Zegt de dans iets over het karakter van een dier? Kun je dat toelichten?
- Welk dier zou jij graag willen zijn? Kun je toelichten waarom?
- Kun je laten zien hoe jouw dier zou dansen en bewegen?

Uitvoeren

Maak een keuze uit onderstaande opdrachten:

Dierenkarakters

1. Ga in het speellokaal in een kring staan met elkaar. Vraag aan de leerlingen welke grote, sterke, zware dieren ze allemaal kennen. Hoe zou je het karakter omschrijven? (trots, ijdel, zelfverzekerd, stoer) Zet dan de muziek aan en maak met elkaar grote en sterke bewegingen met telkens één lichaamsdeel. Achtereenvolgens:
  - armen
  - benen
  - schouders
  - hoofd
  - rug
  - heupen

Eindig met enkele grote sterke sprongen

Muziek: Saint-Saens: March of the Lions <https://www.youtube.com/watch?v=rE4CATvZ188>

2. Vraag daarna naar lichte, snelle, springerige, dartelende dieren. (zoals de kangoeroe van het dansfragment). Hoe zou je hun karakter omschrijven? (vrolijk, grappig, jong, energiek) Maak met elkaar lichte, snelle, losse en grappige bewegingen met boven genoemde lichaamsdelen. Eindig met lichte vrolijke sprongen

Muziek: Saint Saens: Kangaroos <https://www.youtube.com/watch?v=8gjNhJ717Mk>

3. Herhaal ditzelfde met trotse, statige, mooie, soepele dieren (pauw, zwaan, mooie kat, de zebra van het dansfragment). Eindig in je allermooiste, statigste houding.

Muziek: Camille Saint-Saens The Swan <https://www.youtube.com/watch?v=b44-5M4e9nI>

4. Tenslotte kan dit nog met stijve strakke dieren, (stokstaartjes, wandelend tak, vogels met hoge poten, zoals de dans van de Aboriginals). Karaktertrek kan zijn: voorzichtig, altijd op je hoede, stijfjes, streng of gereserveerd. Eindig hierbij doodstil staand en beweeg alleen heel strak met één lichaamsdeel.

Muziek: Saint Saens: Fossiles <https://www.youtube.com/watch?v=0TSkIG9IFvY>

Een fabeltje

Bekijk het verhaal van de haas en schildpad: <https://www.youtube.com/watch?v=8kX6QfpgMc0>

Laat de leerlingen in tweetallen werken. Ze kiezen allebei een dier uit en zorgen ervoor dat ze twee tegengestelde karakters hebben. Bijvoorbeeld: Een soepel en een stijf dier, een groot/langzaam en een klein/snel dier, een zelfverzekerd dier en een dier dat altijd op zijn hoede en schrikachtig is. Ze kunnen hier bestaande dieren bij in gedachten nemen maar dat hoeft niet.

Laat de leerlingen in tweetallen door de ruimte dansen: achter of naast elkaar, om elkaar heen dansend, soms danst één van de twee en staat de ander stil.

Muziek: Outback 'Animal Life' <https://www.youtube.com/watch?v=gY8L7LWBCZc>

Reflectievragen

- Lukt het om je dier te laten dansen zoals je wilde? Kun je uitleggen waarom wel of niet?
- Heb je nog andere ideeën voor een type dier die we nog niet gedaan hebben?
- Hoeveel verschillende dansbewegingen kun je bedenken bij één dier?
- Zijn mensen ook weleens tegenovergesteld?

Presenteren

De grote dierenvergadering

Laat de leerlingen een keuze maken welk soort dier ze willen zijn. Gebruik daarvoor de indeling uit de opdracht dierenkarakters bij uitvoeren. Zo ontstaan er 3 a 4 verschillende groepen dieren.

Laat ze nog even voor zichzelf bedenken:

- hoe ze bewegen (bijvoorbeeld: met hoog opgetrokken poten)
- hoe ze zich voelen (vol zelfvertrouwen)
- wat ze graag doen (mooie houdingen maken om zichzelf te laten bekijken).

Vertel dat alle dieren zich gaan voorstellen aan elkaar. Dat gaan ze doen door in het midden van de kring, in een dans te laten zien wat voor type dier ze zijn.

Telkens één groep leerlingen die één bepaald type dier heeft gekozen komt in het midden van de kring staan en danst als het gekozen diertype alsof ze zich voorstellen aan de andere dieren.

Muziek Outback 'Animal Life' <https://www.youtube.com/watch?v=gY8L7LWBCZc>

Of de verschillende fragmenten uit de vorige opdracht

Reflectievragen

- Waren er veel verschillen te zien binnen één groep dieren? Kun je een voorbeeld noemen?
- Dans je anders wanneer anderen naar je kijken?
- Zouden mensen zich ook zo kunnen voorstellen aan elkaar?
- Wat zou je daar van vinden?

Evalueren

Bespreek met uw leerlingen het doorlopen proces aan de hand van onderstaande vragen:

- Welk dier spreekt jou het meeste aan?
- Kunnen dieren een karakter hebben?
- Gaat het dansen beter wanneer je meer weet van een dier?
- Welk dier maakt: de mooiste, grappigste, moeilijkste, etc. bewegingen?

6. Opdracht: Wonderbaarlijke verhalen over de natuur

De leerlingen zien hoe ook planten kunnen bewegen door te groeien en doordat ze door de wind bewogen worden. Ze dansen als slingerende planten, bloemen die open gaan en blaadjes dwarrelend in de wind. Ten slotte gebruiken ze alle elementen van dit project om in een groepje een kort natuurverhaal te maken en te verbeelden in dans.

Kennisdoelen	De leerling verschillende begrippen benoemen die beweging in zich hebben zoals slingeren, wiegen, uitstrekken, groeien, openen.
Vaardigheidsdoelen	De leerling: <ul style="list-style-type: none"> • danst naar het beeld van de natuur als een blaadje, bloem e.d. en maakt hierbij variaties in kracht, tempo en ruimtegebruik; • kan in een groepje een korte verhaallijn bedenken en verbeelden in dans.

Benodigheden

- eventueel aankleding en schmink voor de presentatie.
- optioneel: danskaartjes van Cultuuronderwijs op zijn Haag

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoek, uitvoeren, presenteren en evalueren.

Onderzoek

Maak een keuze uit onderstaande opdrachten:

Groeien en bloeien

1. Bekijk en bespreek de animatie *Story of Flowers* van Azuma Makoto:
<https://vimeo.com/219961246>
Hierin zijn veel planten onder verschillende omstandigheden te zien. Welke beweging hebben de leerlingen allemaal gezien. Denk aan begrippen die beweging in zich hebben zoals: groeien, uitstrekken, openen, slingeren, draaien, zweven, vliegen, kruipen, wiegen, vallen.
2. Onderzoek met de leerlingen de verschillende bewegingen die benoemd zijn naar aanleiding van het filmpje aan de hand van onderstaande vragen. Varieer daarbij in bewegingen met alleen je handen, je armen, je benen, alleen je rug of je hele lichaam. (Zie oriëntatie 'praten met je handen') Vraag aan de leerlingen te bewegen:
  - Als bloemen die in de wind wiegen (met 1 arm doen, met 2 armen, met je rug, met één vinger, met je hele lijf)
  - Langzaam van klein naar groot gaan als een groeiende plant. (met één been, alleen je handen, met je hele lichaam door eerst jezelf heel klein te maken en dan langzaam open gaan als een bloem.)
  - Als een pluisje dat door de lucht zweeft.
  - Als een klimplant die overal tussen door slingert en kronkelt .
  - Met je voeten trippelend als regen die op de grond klettert.
  - Als een plant die naar het licht groeit door je zo ver mogelijk uit te strekken
  - Als een blaadje in de wind dat draait en heen en weer dwarrelt
  - Als kleine diertjes die onder de grond kruipen.
3. Herhaal enkele van de bovenstaande vragen en laat de leerlingen variëren met langzaam en snel, hard en zacht door 'de wind' toe te voegen:

- De grashalmen en bloemen wiegen zacht heen en weer (weinig wind) , gaan wat harder heen en weer (het waait iets harder) en zwiepen hard van links naar rechts (harde wind)
- Blaadjes en zaadjes zweven zacht door de lucht, dwarrelen van links naar rechts (het waait iets harder) en gaan snel omhoog en omlaag en draaien rond (harde wind)
- Je trippelt heel zacht met je voeten (klein beetje regen) je trippelt wat harder (het gaat harder regenen) je trappelt zo snel mogelijk met je voeten.

Doe de opdracht zonder muziek, begeleid de bewegingen door te vertellen. Of gebruik de muziek zacht op de achtergrond terwijl u praat en zet het volume harder wanneer u niet praat en de leerlingen zelfstandig dansen.

Muziek: René Aubrey <https://www.youtube.com/watch?v=z4CEuOxVp3c>

Natuurwandeling

Vertel de leerlingen dat je graag een mooie wandeling in de natuur wilt gaan maken. Je bent benieuwd wat je allemaal te zien gaat krijgen: bloemen, bomen, gras? Zullen er blaadje of zaadjes door de lucht zweven? En wat doet het weer eigenlijk, zal het gaan waaien of regenen?

Alle leerlingen bedenken wat ze willen zijn in die natuur: een bloem, klimplant, een lange rietstengel, een grote boom, dwarrelend blad, een klein kruidtje etc. Laat ze verspreid door het lokaal een plek kiezen en een beginhouding. Spreek af dat de leerlingen mogen gaan dansen wanneer je bij ze langs loopt.

Zet de muziek aan, loop rond tussen alle leerlingen. De leerlingen gaan bewegen en dansen passend bij wat ze verbeelden zodra je bij hen langs loopt. Je kijkt goed naar al die prachtige 'natuur' om je heen.

Muziek: René Aubrey 'Zig Zag' <https://www.youtube.com/watch?v=z4CEuOxVp3c>

Reflectievragen

- Hoe vond je het om als planten te dansen?
- Welk onderdeel sprak je het meeste aan? Kun je toelichten waarom?
- Kun je nog nieuwe bewegingen bedenken die we nog niet gedaan hebben?
- Heb je iets nieuws gedaan wat je nog nooit eerder hebt gedaan?.

Uitvoeren

Doorloop in deze opdracht de volgende stappen:

Wonderbaarlijke verhalen over de natuur

Gebruik de opbrengsten uit de deelopdrachten en combineer. De leerlingen kunnen hierbij in groepjes een onderdeel uitwerken wat ze het meeste aanspreekt.

Voer de opdracht uit in de volgende stappen:

1. Laat de leerlingen groepjes vormen van 2 tot 4 leerlingen. Elk groepje maakt een keuze tussen dieren (deelopdracht 1) of planten (deelopdracht 3) voor het maken van een kort 'natuur verhaal'.
2. De groepjes bedenken met elkaar wat voor dier of plant (of blaadje) ze willen zijn.
3. Ze bedenken daar een kort 'wonderbaarlijk' verhaal bij. (N.B. net zoals de korte verhaaltjes die met de klas bedacht zijn in de introductie bij het boek '100 wonderbaarlijke verhalen over de natuur'). Ze bedenken daarbij: waar zijn we, wat doen we, wat gebeurt er, hoe voelen we ons? Bijvoorbeeld:

Wij zijn 3 jonge vrolijke diertjes, we liggen in een warm nest, we horen een geluid en komen nieuwsgierig kijken, verschrikt trippelen we achteruit, voorzichtig sluipen we weer naar voren, er was niets aan de hand! Vrolijk buitelen we rond en dansen in een kring.

'Wij zijn 4 bolletjes onder de grond, langzaam komt er een puntje boven de grond, we groeien door en door en er verschijnen prachtige bloemen. We zijn trots en vinden onszelf heel mooi! Dan komt de wind, we waaien heel hard heen en weer, onze bloemblaadjes laten los en dwarrelen alle kanten op totdat ze langzaam naar beneden dwarrelen en stil blijven liggen op de grond.

4. Optioneel: leerlingen in groep 4 kunnen hun dans eventueel verder uitwerken met gebruik van enkele danskaartjes. De volgende danskaartjes zijn hiervoor geschikt:
nr. 7 en nr. 8: beweeg je hard of zacht?
nr. 15 beweeg je langzaam of snel of varieer je daarmee?
nr. 19 en nr. 20: bewegen jullie tegelijk of om de beurt?
nr. 25: bewegen jullie hoog of laag of allebei?
Nr. 26 welke kanten bewegen jullie op: vooruit, achteruit, naar opzij, naar boven, naar beneden?
nr. 27 en nr. 28: bewegen jullie op één plek of verplaatsen jullie?
5. Laat de leerlingen met hun groepje een plek kiezen, zorg dat de groepjes zich goed verspreiden over het speellokaal en niet te dicht op een ander groepje gaan staan.
6. Vraag de leerlingen een beginhouding aan te nemen waarin ze stil blijven staan (of zitten of liggen). Net alsof ze een plaatje zijn uit het boek '100 wonderlijke verhalen over de natuur' (zie introductie)
7. Voer de opdracht op dezelfde manier uit als 'natuurwandeling' bij 'onderzoek'. Op muziek loop je rond tussen alle groepjes door, je loopt zogenaamd door de wonderlijke natuur. Wanneer je bij een groepje bent aangekomen danst dit groepje zijn 'natuur verhaal'. Eventueel ondersteun je ze door mee te praten met het verhaal wat de leerlingen willen laten zien. Wanneer ze klaar zijn gaan ze weer stil staan in hun houding, ze zijn weer veranderd in een stilstaand plaatje.
8. Zo loop je langs alle groepjes totdat iedereen zijn natuurverhaal heeft gedanst.

Muziek: één van de eerder genoemde of één van onderstaande muziekfragmenten

Rene Aubry - Courant D' air https://www.youtube.com/watch?v=HPvCAEwho_o

René Aubry: Water Falls <https://www.youtube.com/watch?v=YmZYuKg3Mzs>

Reflectievragen

- Lukte het om de dans uit te voeren zoals jullie hadden afgesproken?
- Hoe kun je nog beter afspraken maken?
- Hoe hebben jullie het verhaal samen verzonnen?
- Kon je herkennen wat andere dansen vertelden?
- Is het belangrijk dat we allemaal precies hetzelfde verhaal zien in een dans?
- Hoe voelde jij je tijdens het dansen?

Presenteren

De opdracht bij 'uitvoeren' kan op dezelfde manier worden uitgevoerd voor een presentatie.

Hierbij nog enkele tips en mogelijkheden:

- De rol van de 'wandelaar' tussen alle groepjes door kan ook door 1 of 2 leerlingen worden uitgevoerd. Ze kunnen voor hun bewegingen gebruik maken van de dansbewegingen uit deelopdracht 1: zoeken, door de bosjes, van steen naar steen springen, door waterplassen

lopen, pas op!

- Spreek af hoe de route van de 'wandelaar' verloopt zodat alle leerlingen weten wanneer diegene bij hun groepje is en ze aan de beurt zijn om te dansen. Teken eventueel een plattegrond met de klas waarop alle groepjes staan en de route van de 'wandelaar' is aangegeven.
- Oefen de dans nog enkele keren voor de uiteindelijke presentatie. Zorg dat alle leerlingen de afspraken voor de dans van hun eigen groepje goed kennen. Laat de leerlingen het begin en einde van hun dans duidelijk aangeven door echt stil te staan voor ze beginnen en ook weer te eindigen in een stilstaand beeld.
- Deze dans nodigt uit om gebruik te maken van kostuums, schmink of decor. Bedenk wel dat aankleding de dans niet in de weg moet zitten. Hoofdeksels die niet goed blijven zitten of kleding die de beweging beperkt doet afbreuk aan de inleving van de leerling en dus ook aan de presentatie.
- U kunt deze dans aanpassen aan een thema of onderwerp zoals de seizoenen of landschappen. In de winter zijn er andere verhaaltjes dan in de herfst of zomer. In Australië kom je andere dieren tegen dan op de noord- of zuidpool. Het zou zich ook onder water af kunnen spelen met waterplanten, zee anemonen, vissen, kwallen en andere waterdieren.

Reflectievragen

- Wat ging goed bij de presentatie? Wat ging niet zoals jullie bedacht hadden?
- Wat is een passende titel voor deze danspresentatie?
- Wanneer je zoals in een theater lampen zou kunnen gebruiken, welke kleuren zou je dan kiezen?

Evalueren

Bespreek met uw leerlingen het doorlopen proces aan de hand van onderstaande vragen:

- Heb je tijdens dit project iets nieuws gedaan of geleerd?
- Kun je in een houding laten zien hoe je deze lessen hebt gevonden?
- Heb je iets nieuws geleerd over de natuur?

